

KIRJALLINEN KYSYMYS 476/2005 vp

Kulkuyhteyden turvaaminen Luhangan Onkisaloon

Eduskunnan puhemiehelle

Valtioneuvosto teki 19.6.1996 lunastuspäätöksen, joka koski Luhangan kunnan Onkisaloon Kiviniemen noin 9 hehtaarin suuruisen valkoselkätikka-alueen ja tähän liittyvän erityisen oikeuden lunastamista valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin. Heti lunastuspäätöksen tultua julki kansalaiset katsoivat sen loukkaavan Onkisalossa vakinaisesti asuvien ihmisten ihmisoikeuksia ja perusoikeuksia sekä olevan silloin voimassa olleen hallitusmuodon vastainen. Niinpä yli neljä ja puolisataa Onkisaloon asukkaiden aseman hyvin tuntevaa kansalaista allekirjoitti vetoomuksen Onkisaloon asukkaiden tieoikeuden puolesta. Tämä vetoomus lähetettiin Euroopan neuvoston ihmisoikeustuomioistuimelle.

Saman asian puolesta kerättiin myös toinen kansalaisadressi jätettäväksi pääministerille 16.9.2004. Kyseisen kansalaisadressin allekirjoitti 4 655 kansalaista.

Nämä vetoomukset ovat hyvä esimerkki kansalaisten oikeudentunnosta ihmisten kärsimää epäoikeudenmukaisuutta kohtaan. Näitä vääryyksiä ei enää voida ohittaa ja jättää toisarvoisiksi, kuten on tehty tähän mennessä. Kansalaiset ovat olleet oikeassa, minkä osaltaan todistaa kumoamattomasti valtioneuvoston istunnon pöytäkirja, josta käy selvästi ilmi, ettei lunastuksen tuomia suuria haittoja Onkisaloon asukkaille tuotu selvästi esille esittelyssä. Päätöksen saamiseksi jätettiin tahallisesti huomioon ottamatta se tosiseikka, että saarella asui ihmisiä. Asia esiteltiin valtioneuvostolle pelkkänä metsäautotien lunastamisena, kuten silloinen asian esitelty ympäris-

töministeri Pekka Haavisto oli kertonut. Jotkut silloisen valtioneuvoston jäsenet luulivat päättävänsä puhtaasti metsäautotien lunastuksesta eikä päätöksestä, joka oli jo silloin ihmisoikeuksien ja perustuslain vastainen saarella asuville ihmisille, joilta päätöksen myötä riistettiin elintärkeä tieyhteys mantereella oleviin peruspalveluihin. Myös ympäristöministeri Jan-Erik Enestam oli julkisesti sanomalehtihaastattelussa todennut, ettei sellaista päätöstä olisi tehty enää nykytietojen perusteella.

Lunastuspäätöksessä on tapahtunut erittäin paha ja anteeksiantamaton virhe, jonka seurauksena Onkisaloon asukkaiden henki, terveys ja turvallisuus on vuosikausiksi vaarannettu ja heille on aiheutettu suuria kärsimyksiä sekä taloudellista vahinkoa, joita on rahallisesti enää mahdotonta korvata. Tämä Onkisaloon asukkaita koskeva ihmisoikeuksien ja perusoikeuksien loukkaus, joka on Suomen perustuslain vastainen, tulisi lopettaa välittömästi ja saattaa asia kaikkia Suomen kansalaisia koskevalle lain edellyttämälle kannalle.

Onkisaloon asukkaiden tilanne on Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan, ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen ja Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimuksen vastainen, joiden kansainvälisiä sopimuksia Suomen valtio on sitoutunut noudattamaan. Kyseinen valtioneuvoston päätös on ollut voimassa olevan Suomen hallitusmuodon vastainen ja on myös nykyisen Suomen perustuslain vastainen ihmisoikeuksien ja perusoikeuksien osalta. On olemassa vakava

vaara, että vanhuksia ja sairaita menehtyy tulevan kelirikon aikana. Tästä lääkärit ovat jo varoittaneet viranomaisia.

Viranomaistahot ovat esittäneet, että saarelle rakennettaisiin kiertotie, joka olisi huomattavasti kalliimpi ratkaisu kuin tieyhteys vuosisatoja käytössä olleelta kohdalta.

Ihmetyttääkin, miksei ihmisillä ole oikeutta kulkea ja käyttää sellaisia reittejä tarpeisiinsa, joista on muodostunut iänikuinen nautintaoikeus. Miten valkoselkätikka voi syrjäyttää tämän oikeuden? Ovathan valkoselkätikka ja ihmiset eläneet sopusoinnussa Onkisalossa ennen lunnastuspäätöstäkin. Tikkan poikueet ovat voineet kehittyä, vaikka ihmiset ovat tallustelleet pesäpuun ohi. Suojeluvouhotus on ylitseampuvaa ja joidenkin ekoviherpiipertäjien keksimä vouhotus. Kaksi vuotta sitten omalla lintulaudallani Pohjois-Karjalassa kävi valkoselkätikka vierailulla usean viikon ajan välittämättä mitään minun tai perheeni lumitöistä tai halonhakuusta.

Se mielestäni osoittaa, ettei tikka sinällään välitä ihmisen toimista ja liikkumisesta, kun turvataan vain pesäpuiden ja ruokapuiden pystyyn jättäminen. Omasta pihapiiristäni valkoselkätikan ajoi pois käpytikka, ei siis ihminen. Jos luonnonsuojeluvouhottajat haluavat suojella valkoselkätikan, niin ennemminkin heidän pitäisi pohtia, miten saadaan käpytikoista, näädistä ja muista pienpedoista vapaa alue.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Aikooko hallitus ryhtyä välittömiin toimiin, että maalaisjärki otetaan taas hallituksessa käyttöön ja Luhangan Onkisalossa asukkaille annetaan mahdollisuus tieyhteyteen mantereelle siitä kohdasta, josta he vuosisatoja ovat jo aiemmin kulkeneet?

Helsingissä 18 päivänä toukokuuta 2005

Esa Lahtela /sd

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitaneet asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Esa Lahtelan /sd näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 476/2005 vp:

Aikooko hallitus ryhtyä välittömiin toimiin, että maalaisjärki otetaan taas hallituksessa käyttöön ja Luhangan Onkisaloon asukkaille annetaan mahdollisuus tieyhteyden mantereelle siitä kohdasta, josta he vuosisatoja ovat jo aiemmin kulkeneet?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Valtioneuvoston päätös lunastaa valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin Onkisaloon Kiviniemen alue ja tähän kohdistuva tieoikeus on tullut lainvoimaiseksi jo 31.12.1997, kun korkein hallinto-oikeus hylkäsi asiasta tehdyt valitukset. Kun Onkisaloon on ollut koko ajan mahdollisuus rakentaa kiinteä tieyhteys muualta kuin Kiviniemen kautta, ajateltiin, että lunastusluvan tultua lainvoimaiseksi sekä valittajana ollut Onkisaloon tiekunta että metsä- ja ympäristöviranomaiset olisivat ryhtyneet yhteistyössä suunnittelemaan ja toteuttamaan Kiviniemen kiertävän tieyhteyden rakentamista. Tiekunta ei kuitenkaan ollut käytännössä valmis eikä halukas hakemaan toimitusta

tielinjan muuttamiseksi. Tiekunta on päinvastoin vuosien ajan pyrkinyt kaikissa käytännön toimituksissa siihen, että tie voitaisiin edelleen rakentaa juuri siihen kohtaan, mistä oikeus tien rakentamiseen valtioneuvoston päätöksellä oli päätetty lunastaa. Tämä on ollut pääasiallinen syy siihen, ettei kiinteää tieyhteyttä ole vielä saatu rakennettua Onkisaloon.

Tiekunta on muun ohella hakenut korkeimmalta hallinto-oikeudelta valtioneuvoston ja korkeimman hallinto-oikeuden ao. päätösten purkua. Korkein hallinto-oikeus on päätöksellään 14.7.2000 hylännyt purkua koskevan tiekunnan hakemuksen. Kun purun hakemiselle laissa säädetty viiden vuoden määräaikakin on tämän jälkeen kulunut umpeen, tarkoittaa tämä sitä, ettei tieoikeuden lunastusta koskevaa valtioneuvoston päätöstä ole käytännössä enää mahdollista purkaa. Tästä johtuu siten myös se, että kiinteä tieyhteys Onkisaloon on rakennettava muualta kuin Kiviniemen kautta.

Onkisaloon tiekunta on vuonna 2003, kuusi vuotta lunastusluvan lainvoimaiseksi tulon jälkeen, hakenut toimitusta Kiviniemen kiertävän yhteyden rakentamiseksi. Kiertotien rakentamista varten tarvittavien siltojen rakentamiseen on saatu asianmukaiset luvat. Lupapäätös ei kuitenkaan ole tullut lainvoimaiseksi yksityisen henkilön tekemän valituksen vuoksi.

Helsingissä 10 päivänä kesäkuuta 2005

Ympäristöministeri Jan-Erik Enestam

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 476/2005 rd undertecknat av riksdagsledamot Esa Lahtela /sd:

Ämnar regeringen vidta omedelbara åtgärder för att man åter skulle följa sunt bondförnuft och ge invånarna i Onkisalo i Luhanka möjlighet att utnyttja vägförbindelse till fastlandet på det ställe som varit i användning redan i hundratalens år tidigare?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Statsrådets beslut att för naturskyddssyften inlösa området Kiviniemi i Onkisalo och den vägrätt som hänför sig till området har vunnit laga redan 31.12.1997, då högsta förvaltningsdomstolen förkastade de besvär som hade anförts i ärendet. Eftersom det hela tiden har varit möjligt att bygga en fast vägförbindelse till Onkisalo på något annat ställe än via Kiviniemi, har man efter att inlösningstillståndet vunnit laga kraft antagit att såväl Onkisalo väglag, i egenskap av ändringssökande, som skogs- och miljömyndigheterna i samråd skulle planera och genomföra en vägförbindelse som gör en omväg kring Kiviniemi.

Väglaget har i praktiken dock inte uppvisat beredskap eller intresse att arbeta för en ändring av väglinjen. Väglaget har tvärtom under de gångna åren i alla sina praktiska handlingar strävat efter att vägen alltjämt kunde byggas på just det ställe där statsrådet genom sitt beslut har inlöst rätten att bygga väg. Detta är det huvudsakliga skälet till att Onkisalo alltjämt saknar en fast vägförbindelse.

Väglaget har bland annat ansökt om att högsta förvaltningsdomstolen skall återbryta de beslut som tidigare fattats av statsrådet och högsta förvaltningsdomstolen. Högsta förvaltningsdomstolen har 14.7.2000 avslagit väglagets ansökan om återbrytande. Eftersom den lagstadgade tidsfristen på fem år för ansökan om återbrytande därefter har gått ut, innebär detta att det inte längre är möjligt att återbryta statsrådets beslut om inlösen av vägrätten. Följaktligen måste en fast vägförbindelse till Onkisalo byggas på något annat ställe än via Kiviniemi.

Onkisalo väglag har år 2003, dvs. sex år efter att inlösningstillståndet vunnit laga kraft, ansökt om vägförrättning för en förbindelse som inte går via Kiviniemi. För byggande av de broar som behövs för en omväg har erhållits behörigt tillstånd. Tillståndsbeslutet har dock tills vidare inte vunnit laga kraft på grund av besvär som anförts av en privatperson.

Helsingfors den 10 juni 2005

Miljöminister Jan-Erik Enestam